

НАЦІОНАЛЬНА СИСТЕМА ОЦІНКИ РИЗИКІВ ВІДМИВАННЯ КОШТІВ: ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО- ПРАВОВОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

КОРЖЕНІВСЬКИЙ Ярослав Віталійович - здобувач кафедри економічної безпеки,
Національна академія внутрішніх справ

УДК 342.9

В статті проаналізовано сучасне становище та перспективні напрями розвитку системи оцінки та управління ризиками отримання грошей та її складових. Особливу увагу приділено заходам на підвищення її ефективності. Визначено ключову роль оцінки ризиків отримання грошей для подальшого розвитку української антилегалізаційної системи.

Ключові слова: відмивання коштів, ризики, управління ризиками, національна оцінка ризиків, фінансовий моніторинг.

Перша рекомендація FATF [1] передбачає, що країни повинні визначити, здійснювати оцінку та розуміти ризики, пов'язані з відмиванням коштів для країни, а також вживати заходів, включаючи визначення органу або механізму з метою координації дій з оцінки ризиків, та використовувати ресурси, спрямовані на забезпечення ефективного зниження ризиків.

Грунтуючись на такій оцінці, країни повинні застосовувати підхід, що ґрунтується на оцінці ризиків, з метою забезпечення відповідності заходів із запобігання або протидії відмиванню коштів ступеню виявлених ризиків.

Такий підхід повинен бути основним підґрунтям для ефективного спрямування ресурсів у системі протидії відмиванню коштів, а також впровадження заходів, що ґрунтується на оцінці ризиків, під час застосування рекомендацій FATF.

У національному законодавстві перша згадка про національну оцінку ризиків

з'явилась у 2011 році. Так, пунктом 6 Плану заходів [5] було передбачено підготовку методики проведення національної оцінки ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму. У планах заходів на 2012-2013 роки передбачалось проведення національної оцінки ризиків [6, 7].

Водночас, незважаючи на зазначені заходи, на даний час в Україні відсутні дієві методика і механізм проведення національної оцінки ризиків, повноцінна національна оцінка ризиків не проводилась, а на законодавчому рівні не визначено державний орган, який би був відповідальним за проведення такої оцінки.

Таким чином, на нашу думку, першочерговою передумовою подальшого розвитку української антилегалізаційної системи є створення дієвої взаємоузгодженої системи оцінки і управління ризиками відмивання коштів.

Окремі аспекти оцінки і управління ризиками відмивання коштів, переважно у контексті ризиків, що виникають у банківській системі, досліджували О.М. Бережний, А.В. Бугаєнко, Р.М. Вороніна, І.Б. Дзедзик, С.В. Діденко, С.О. Дмитров, В.В. Коваленко, О.Є. Користін, Л.Г. Левченко, Т.А. Медвідь, О.В. Меренкова, Н.Г. Поплевичева, М.І. Худокормова та інші.

Разом з тим, питання оцінки і управління легалізаційними ризиками на рівні держави майже не вивчалось і відповідно потребує глибокого наукового аналізу.

Метою дослідження є визначення комплексу заходів, необхідних для побудови ефективної системи оцінки і управління ризиками відмивання коштів як базису для удосконалення національної антилегалізаційної системи.

Ризики легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, – є одним із видів небезпеки, пов'язаної із політичною, соціальною і економічною діяльністю, яку можна реально усвідомити, оцінити ймовірність її настання, мінімізувати її негативні наслідки з урахуванням наявних ресурсів і можливостей.

Основною ціллю оцінки і управління ризиками є створення ефективної системи впливу на ризики для забезпечення прийняттого їх рівня, а також управління ризиками для виконання поточних та стратегічних цілей із застосуванням відповідних положень, політик, методів та засобів управління та контролю за ризиками.

Процес оцінки і управління ризиками включає наступні елементи:

- визначення критеріїв віднесення тих чи інших процесів, явищ до ризикових;
- встановлення індикаторів (лімітів) ризиковості;
- оцінку допустимості й обґрунтування розміру окремих видів ризиків;
- якісну та кількісну оцінку окремих видів ризиків;
- визначення взаємозв'язків між окремими видами ризиків з метою оцінки впливу заходів щодо обмеження одного виду ризику на збільшення (зменшення) рівня інших ризиків;
- чіткий розподіл повноважень під час прийняття рішень у сфері управління ризиками;
- застосування спеціальних методик оцінки й управління для кожного виду ризиків;
- виявлення / перегляд існуючих ризиків на регулярній основі в силу динамічних змін, що відбуваються в зовнішньому та внутрішньому середовищі;
- використання портфельного та індивідуального підходу при оцінці та управлінні ризиками;
- визначення позиції щодо різних видів ризиків;

- життя заходів щодо зменшення ризиків до прийняттого (допустимого) рівня;
- моніторинг ризиків;
- актуалізація на постійній основі процедур, методик оцінки та управління ризиками;
- регулярне здійснення контрольних заходів з метою визначення адекватності системи управління ризиками та перевірки достовірності результатів її роботи.

Необхідною умовою для створення і ефективного функціонування системи оцінки й управління ризиками відмивання коштів є здійснення відповідних заходів одночасно на трьох рівнях: макро (на рівні держави), мезо (Держфінмоніторинг України й інші суб'єкти державного фінансового моніторингу) і мікро (суб'єкти первинного фінансового моніторингу).

На рівні держави оцінка ризиків має відображати:

- природу та масштаб відмивання злочинних доходів;
- слабкі місця у системі протидії відмиванню коштів, елементах управління нею та інші особливості, що роблять країну привабливою для осіб, які займаються відмиванням;
- заходи, необхідні для усунення уразливих компонентів системи протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму.

Фактори, які можуть впливати на ступінь ризику відмивання коштів на державному рівні, включають, зокрема:

- політичну ситуацію;
- правову систему країни;
- економічну структуру країни;
- рівень тіньового сектору економіки;
- джерела, місце та рівень концентрації злочинної діяльності;
- суми незаконних доходів, одержаних в межах країни;
- суми незаконних доходів, одержаних за кордоном та відмитих у країні;
- основні канали та методи, що використовуються з метою відмивання коштів;
- обсяг та склад ринку фінансових послуг;
- особливості платіжних систем та ступінь розповсюдженості готівкових операцій;
- ефективність регулювання фінансових установ та визначених не фінансових установ та професій (ВНУП);

- географічне розповсюдження операцій та клієнтів фінансових установ і ВНУП;

- типи товарів та послуг, які пропонуються на ринку фінансових послуг та ВНУП.

Під час розробки заходів із національної оцінки ризиків, крім рекомендацій FATF, [1] слід також керуватися Методологією з оцінки відповідності рекомендаціям FATF та ефективності систем протидії відмиванню коштів та боротьби з фінансуванням тероризму [2], а також керівництвом FATF «Національна оцінка ризиків відмивання коштів та фінансування тероризму» (далі – Керівництво) [3].

Для проведення національної оцінки ризиків у якості методів, на нашу думку, слід використовувати: кількісну оцінку з використанням аналізу рядів розподілу та якісні оцінки (експертні оцінки, тематичні дослідження). При цьому, національна оцінка ризиків повинна бути адаптована до особливостей держави як у процесі її здійснення так і під час підбиття підсумків.

На нашу думку, на початковому етапі проведення національної оцінки ризиків для підвищення ефективності результатів її проведення, необхідно:

визначити цілі проведення оцінки, питання, на які вона повинна дати відповідь, критерії, які будуть використовуватися, а також рішення, які можуть бути прийняті на основі результатів оцінки;

підготувати повний перелік користувачів звіту за результатами національної оцінки ризиків із числа державних органів, суб'єктів первинного фінансового моніторингу, саморегульованих організацій, експертів і визначити, яка інформація має бути їм надана, з урахуванням того, що деяка інформація може мати обмежений доступ;

охарактеризувати співвідношення між національною оцінкою ризиків і оцінками, які проводяться на інших рівнях (на рівні державних регуляторів і суб'єктів первинного фінансового моніторингу). При цьому, необхідною умовою є можливість співставності їх результатів;

сформулювати роль суб'єктів первинного фінансового моніторингу, саморегульованих організацій як інформаційних джерел для проведення національної оцінки ризиків;

створити початковий «чорновий» всеохоплюючий список ризиків, загроз;

визначити списки перешкод правового, міжвідомчого, організаційного характеру, які мають місце і заважають провести ефективну оцінку;

окреслити інформаційні джерела кількісного та якісного характеру, їх співвідношення;

визначити заходи, які необхідно вжити для заповнення інформаційних «прогалів».

Основою для проведення національної оцінки ризиків має стати загальнодержавна система статистичних спостережень. Зазначена система має відповідати вимогам 33-ої рекомендації FATF [1], яка передбачає, що країни повинні вести всеохоплюючу статистику щодо питань, які стосуються ефективності системи протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму. Ця статистика має включати в себе статистику щодо отриманих та надісланих повідомлень про підозрілі операції; щодо розслідування, переслідування та вироків стосовно відмивання коштів і фінансування тероризму; щодо замороження, арешту і конфіскації власності; та про взаємну правову допомогу або інші міжнародні запити щодо співробітництва.

У цьому контексті важливим завданням є створення загальнодержавної системи статистичних спостережень у сфері фінансового моніторингу, яка на даний час в Україні відсутня. Важливу роль у формуванні цієї системи має відігравати Міністерство фінансів України як орган, що формує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

Під час проведення національної оцінки ризиків слід приділяти належну увагу інформації суб'єктів первинного фінансового моніторингу, оскільки вони вже провели оцінку своїх ризиків відмивання коштів. У практичній площині суб'єкти первинного фінансового моніторингу, в першу чергу банківські установи, страхові компанії, торговці цінними паперами, а також їх співробітники або представники можуть володіти цінною інформацією про структуру, організацію та розмір фінансових секторів, про

своїх клієнтів, а також про особливості та характеристики певних фінансових продуктів, що може виявитися дуже корисним для визначення рівня репрезентованого ними ризику та допомогти у виявленні вразливих місць.

Результати проведення національної оцінки ризиків мають відображати:

адекватність створеної системи управління ризиками наявним загрозам і ризикам;

основні джерела виникнення «брудних» коштів та коштів, призначених для фінансування тероризму;

орієнтовні щорічні обсяги «відмитих» коштів (у разі можливості сегментовані за джерелами походження або способами відмивання);

ймовірність виявлення національним підрозділом фінансової розвідки операцій, пов'язаних із відмиванням коштів або фінансуванням тероризму;

ймовірність виявлення, з використанням системи контролю, оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, суб'єктів первинного фінансового моніторингу, діяльність яких є потенційно небезпечною (високий ризик), та ефективність заходів щодо зменшення ризику цих суб'єктів;

достатність підготовки працівників суб'єктів фінансового моніторингу для повноцінного виконання ними вимог антилегалізаційного законодавства.

Відповідно до Керівництва (пункт 15) оцінка ризиків може бути прив'язана до стратегічного планування [3]. Отже, національна оцінка ризиків може служити основою для вироблення національної стратегії або політики у сфері протидії відмиванню коштів і бути складовою частиною процесу координації діяльності у цій сфері.

Враховуючи викладене, на нашу думку, результати національної оцінки ризиків слід обов'язково враховувати під час розробки плану заходів із запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, який щорічно затверджується Кабінетом Міністрів України і Національним

банком України. Включення до зазначеного плану виявлених під час оцінки проблем надасть можливість зменшити законодавчі та організаційні прогалини у національній антилегалізаційній системі.

Суб'єкти державного фінансового моніторингу зобов'язані здійснювати регулювання та нагляд з урахуванням політики, процедур та систем контролю, оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, з метою визначення відповідності заходів, що здійснюються суб'єктами первинного фінансового моніторингу, та зменшення ризиків під час діяльності таких суб'єктів у цій сфері [4].

Для цього суб'єктам державного фінансового моніторингу, на нашу думку, необхідно здійснити наступні кроки:

запровадити постійно діючу систему статистичних спостережень щодо діяльності суб'єктів первинного фінансового моніторингу та визначити перелік показників (індикаторів), які будуть оцінюватися, строки подання такої інформації суб'єктами первинного фінансового моніторингу;

розробити внутрішні процедури опрацювання вищезазначеної інформації. Процедури мають включати: визначення відповідальних виконавців за збір інформації, узагальнення інформації у розрізі окремих груп суб'єктів первинного фінансового моніторингу, видів фінансових послуг; визначення усереднених показників (нормативів) для кожної окремої групи суб'єктів первинного фінансового моніторингу, видів товарів, робіт, послуг; визначення системи індикаторів ризику;

налагодити дієву систему обміну інформації з іншими державними органами з метою отримання інформації необхідної для ефективного управління ризиками;

забезпечити на основі відповідної статистичної інформації створення вичерпного списку основних відомих або передбачуваних ризиків (загроз) та переліку проблемних питань, які перешкоджають ефективній реалізації стратегії управління ризиками. Для реалізації цього завдання доцільним є залучення суб'єктами державного фінансового моніторингу відповідних саморегулів-

них організацій, наукових установ, науковців;

визначити фактори, які впливають на характер, джерела і вірогідність настання ризиків у розрізі політичних, економічних, соціальних, технологічних, екологічних та правових факторів, які можуть викликати або сприяти прояву конкретного ризику, визначити масштаби (серйозність) кожного ризику;

встановити гранично можливі розміри відхилення від середньозважених показників (ліміти), перевищення яких сигналізуватиме про наявність ризику суб'єктів первинного фінансового моніторингу, товарів, робіт, послуг;

здійснювати постійний моніторинг окремих видів ризиків;

визначити систему заходів для реагування на підвищення ризиків суб'єктів первинного фінансового моніторингу, товарів, робіт, послуг. До таких заходів, зокрема можна віднести:

- проведення позапланових (виїзних, камеральних) перевірок суб'єктів первинного фінансового моніторингу;

- прийняття відповідних нормативно-правових актів з метою зменшення наявних «прогалін», що сприяють відмиванню коштів;

- визначення на законодавчому рівні критеріїв оцінки рівня ризику суб'єктів первинного фінансового моніторингу бути використаними з метою відмивання коштів або фінансування тероризму, до яких, зокрема, можна віднести: тривалість (строк) здійснення господарської діяльності; наявність (відсутність) розгалуженої філіальної мережі, наявність (відсутність) фактів порушень законодавства у сфері фінансового моніторингу; перелік послуг, що надаються суб'єктом первинного фінансового моніторингу; наявність досвідченого (кваліфікованого) персоналу; перебування за місцем реєстрації тощо.

Для зменшення потенційних ризиків невиконання суб'єктами первинного фінансового моніторингу вимог антилегалізаційного законодавства суб'єкти державного фінансового моніторингу мають вживати наступні заходи:

здійснювати оприлюднення зведених середньозважених показників, перевищення яких сигналізуватиме про наявність ризику суб'єкта первинного фінансового моніторингу, товарів, робіт, послуг;

забезпечувати надання ефективної і сучасної методологічної, методичної та іншої допомоги суб'єктам первинного фінансового моніторингу у сфері фінансового моніторингу, зокрема шляхом проведення семінарів, круглих столів тощо;

проводити перевірку організації професійної підготовки працівників та керівників підрозділів, відповідальних за проведення фінансового моніторингу;

вживати заходи щодо:

- перевірки бездоганної ділової репутації осіб, які здійснюють управління та контроль суб'єктів первинного фінансового моніторингу;

- недопущення формування статутних фондів відповідних суб'єктів первинного фінансового моніторингу за рахунок коштів, джерела походження яких неможливо підтвердити;

- недопущення до управління суб'єктами первинного фінансового моніторингу, прямої чи опосередкованої істотної участі у таких суб'єктах осіб, які мають не погашену або не зняту в установленому законом порядку судимість за корисливі злочини або тероризм;

вимагати від суб'єктів первинного фінансового моніторингу виконання вимог законодавства, що регулює відносини у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, а в разі виявлення порушень вимог законодавства вживати заходи, передбачені Законом [4].

Суб'єкти первинного фінансового моніторингу є первинною ланкою у системі фінансового моніторингу та зобов'язані вживати достатні заходи з метою унеможливлення використання їх з метою відмивання коштів.

Згідно зі статтею 11 Закону суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані здійснювати управління ризиками легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуван-

ня тероризму з урахуванням результатів ідентифікації та вивчення фінансової діяльності клієнта, послуг, що надаються клієнту, аналізу операцій, проведених ним, та їх відповідності фінансовому стану і змісту діяльності клієнта [4].

Оцінювання ризиків суб'єктом первинного фінансового моніторингу здійснюється за відповідними критеріями: за типом клієнта, географічним розташуванням країни реєстрації клієнта або установи, через яку він здійснює передачу (отримання) активів, і видом товарів та послуг. На даний час перелік критеріїв ризику затверджений наказом Державного комітету фінансового моніторингу України від 3 серпня 2010 року № 126 [8].

Водночас, затверджені наказом критерії ризику містять багато суб'єктивних категорій, таких як «істотне збільшення», «регулярність», «значний пакет акцій» тощо. Тому для їх практичного застосування, на нашу думку, суб'єкти первинного фінансового моніторингу у внутрішніх правилах проведення фінансового моніторингу мають визначити кількісні межі для таких критеріїв.

З метою оцінки ризиків, які властиві клієнтам або товарам (роботам, послугам) та вжиття відповідних заходів реагування суб'єкти первинного фінансового моніторингу, мають здійснити комплекс таких заходів:

провести належним чином ідентифікаційні процедури та встановити особу клієнта (представника клієнта, особу, від імені або за дорученням чи в інтересах якої проводиться фінансова операція або яка є вигодо-одержувачем);

вивчити фінансовий стан клієнта (особи, яка є володільцем активів), визначити та зафіксувати рівень ризику клієнта;

у разі неможливості здійснення двох попередніх заходів відмовити клієнту у встановленні ділових відносин або у продовженні його обслуговування;

здійснювати постійне оновлення, з урахуванням рівня ризику, інформації про клієнта, його фінансовий стан, репутацію;

розробити та запровадити використання в практичній діяльності власних, притаман-

них лише суб'єкту первинного фінансового моніторингу, критеріїв ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму;

проводити аналіз фінансових операцій, спрямований на виявлення тих, що можуть нести потенційний ризик відмивання «брудних коштів» (обов'язковий і внутрішній фінансовий моніторинг);

забезпечувати у своїй діяльності управління ризиками (зменшення їх до мінімально можливого рівня). З метою управління ризиками суб'єкти первинного фінансового моніторингу мають здійснювати такі заходи:

- здійснювати поглиблену ідентифікацію клієнта, тобто витребування додаткових документів для його вивчення, а також збір інформації з відкритих офіційних джерел або одержання інформації від відповідних державних органів, установ інших суб'єктів первинного фінансового моніторингу;

- встановлювати на підставі офіційних документів джерела походження і способи переказу (внесення) коштів (власності);

- проводити оцінку розміру та джерел існуючих та очікуваних надходжень;

- встановлювати повний склад прямих і опосередкованих власників істотної участі в юридичній особі;

- здійснювати перевірку відповідності фінансової операції звичайній діяльності клієнта та його фінансовому стану;

- співставляти розмір зареєстрованого та сформованого статутного капіталу;

- визначити економічний сенс та мету фінансової операції;

- приділяти підвищену уваги фінансовим операціям з використанням готівки;

- встановлювати пов'язаних осіб.

За результатами виконання вищезазначених заходів суб'єкти первинного фінансового моніторингу мають створити внутрішню «картотеку індикаторів», які б сигналізували про відхилення від звичайних умов під час надання послуг; визначити рівень ризику використання послуг суб'єкта для відмивання коштів; розробити комплекс заходів, які мають вживатися для зниження ризику використання суб'єкта для відмивання коштів; здійснювати належний контроль за виконанням заходів, направлених на зниження рівня ризику.

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано сучасний стан і перспективні напрями розвитку системи оцінки і управління ризиками відмивання коштів та її складових. Особливу увагу приділено заходам щодо підвищення її ефективності. Окреслено провідну роль оцінки ризиків відмивання коштів для подальшого розвитку української антилегалізаційної системи.

SUMMARY

In article is analyzed modern condition and prospective development directions system of assessment and risk management of money laundering and her components. Special attention is allotted to measures concerning the increase of her effectiveness. Definitely a leading role risk of money laundering for the further development of Ukrainian financial monitoring system.

Наслідком виконання зазначених заходів є створення такої внутрішньої системи, яка б унеможливила використання суб'єкта первинного фінансового моніторингу для відмивання коштів, одержаних злочинним шляхом, особливо на першій стадії відмивання коштів – розміщення в фінансовій системі.

Отже, робота зі створення ефективної системи оцінки і управління ризиками відмивання коштів – це спільна робота всіх учасників національної антилегалізаційної системи. Оцінка не повинна бути статичною, а навпаки - з часом змінюватися залежно від нових обставин та загроз. При цьому основна роль держави у цьому процесі – це створення інституційно-правових умов для проведення національної оцінки ризиків і спрощення механізмів обміну інформацією між різними інституціями.

Література

1. International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation – the FATF Recommendations [Електронний ресурс]. – http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF_Recommendations.pdf.
2. For assessing technical compliance with the FATF recommendations and the effectiveness of AML /CFT systems – the Methodology [Електронний ресурс]. – <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/methodology/FATF%20Methodology%2022%20Feb%202013.pdf>.
3. National Money Laundering and Terrorist Financing Risk Assessment – the FATF Guidance [Електронний ресурс]. – http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/content/images/National_ML_TF_Risk_Assessment.pdf.

4. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом : Закон України від 28.11.2002 р. за № 249-IV // Офіційний вісник України. – 2002. – № 50 (27.12.2002). – Ст. 2248.

5. Про затвердження Плану заходів на 2011 рік із запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму : Постанова Кабінету Міністрів України та Національного банку України від 09.03.2011 № 270 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 20. – Ст. 847.

6. Про затвердження плану заходів на 2012 рік із запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму : Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 28.12.2011 № 1379 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 1 (частина 2). – Ст. 34.

7. Про затвердження плану заходів на 2013 рік із запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму : Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 11 березня 2013 р. № 155 // Офіційний вісник України, 2013, № 21 (26.03.2013), ст. 708.

8. Про затвердження Критеріїв ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму : Наказ Держфінмоніторингу від 03.08.2010 року № 126 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 80 (29.10.2010). – Ст. 2839.

9. Протидія відмиванню коштів: ризик орієнтований підхід / [Користін О.Є., Корженівський Я.В.] ; Навч. посіб. за заг. ред.-О. Є. Користіна. – К. : КНТ, 2013. – 172 с.